

Др. К. Кротоський.

Світогляд Гітлера.

(На основі книжки: Adolf Hitler „Mein Kampf“. Erster Band. — „Eine Abrechnung“. Zweiter Band: — „Die national-sozialistische Bewegung“, стор. 1—406 j 409—782. München, 1933 р., 20-те видання).

Цю статтю, додаючи піднаголовки, подаємо у перекладі з деякими малими пропусками, з католицького журналу „Przegląd Powszechny“ за липень-серпень с. р., стор. 46—65, де автор в оригіналі дав наголовок „Spowiedź publiczna Kanclerza Niemiec“. *Ред.*

Євангелія гітлеризму.

Цей твір обіймає не тільки зеднання цілей революційного національно-соціального руху у Німеччині, але також зясування розвитку того руху. Побіч цього маємо тут життєпис самого автора, що покараний у 1924 р. Народнім Судом у Мюнхені кількالكітним арештом у кріпості Ляндсберг над Лехом впродовж цілого року мав змогу списувати свої спомини і погляди для своїх прихильників. Від 1925 р. до 1933 р. цей твір появився у поверх двадцяти виданнях і 1,040.000 примірників. Він став євангелією гітлеризму не тільки у цілій Німеччині, але також між німцями в Австрії, Чехословаччині, Польщі, Швейцарії та Зєдинених Державах Півн. Америки. Він найшов відгук подекуди у Швайцарії, серед бельгійських флямандців, голєндєрських фризійців, що більше — серед багатьох англійців, румунів, ірляндців і навіть французів, а гітлерівські сорочки стали модні майже у цілій Європі, не бракує їх навіть у Парижі. Вони назагал брунатні, одначе є білі у Варшаві, а амарантові на польськїм Горішнім Шлєську.

Автор призначив свій твір виключно для німців, не для чужих. „Mein Kampf“ Гітлера заборонений у низці держав: в Австрії, Чехословаччині і Польщі. Чому він заборонений в Австрії, про те кажуть перші його речення: „Німецька Австрія мусить повернути до свого великого німецького материка“. Автор проповідує це як свою історичну місію, тому, що його родинне Бравнав над Іном на пограниччю Австрії і Німеччини призначило його до тієї місії, „бо одна і та сама кров належить до одної і тої самої держави“. Чому цей твір не має дебіту у Чехословаччині й у Польщі, обосновує таке дивне, характеристичне для світогляду і намірів автора, дальше речення: „Щойно коли німецька границя обійме останнього німця, але не дасть йому за поруки існування, тоді з потреб власного народу виростає моральне право забирати чужу землю“. В той спосіб автор ясно і виразно відкриває свою націоналістичну народню етику, що стала ознакою наших часів і небезпечною загровою та вістуном зовнішних кривавих воєн, але і внутрішних братовбійчих міжусобиць так само у Німеччині, як і у Польщі й у цілому світі.

Переживання і світогляд.

Світогляд кожної людини твориться на основі її власних переживань. Світогляд Гітлера потверджує це на цілій лінії.

Син нижчого митного урядовця у Бравнаві, ходив від 1899 р. до нижчих клас реальної школи у Лінцу. Тут вплинув на вражливу душу хлопця вчитель історії всенімець Шенерер. Від нього перебрав Гітлер всенімецький шовінізм, ідолопоклонський культ побідної Німеччини і Гогенцолєрнів та ненависть до Габсбургів і згідно з кличем Шенерера „Los von Rom“, ненависть до Риму й католицької Церкви.

Гітлер, задивлений крізь всенімецькі окуляри на австрійські відносини, проповідує просто парадоксальні погляди про політику наче б то здегенерованої династії Габсбургів, а особливо про зненавидженого шенерівцями престолонаслідника Франца Фердинанда, одруженого з чешкою. Він каже, що той нещасливий архикнязь „змагав до счехізування німців, до їх вигублення в Австрії“, що „впряг католицизм до політики і через те позбавив Габсбургів престолом, а Рим великої держави“ (стр. 101—102). Гітлер як прихильник Шенерера не може простити Габсбургам, що вони вратували католицизм у Австрії, протестантизованій переважно у XVI ст. і зробили неможливим релігійне об'єднання Німеччини. Тому то його відношення до католицької Церкви найкраще характеризує його погляд, що „найбільшими людьми у німецькій історії вважає побіч Фридриха Великого, Мартина Лютера й Ришарда Вагнера (ст. 232).

Гітлер так само, як його вчитель Шенерер, не є навіть християнином. Про те свідчить така його думка: „Хтось може жаліти, що з появою християнства до свобідного старинного світу дістався духовий терор, але не може він заперечити, що від тоді це насильство світ опанувало і гнобить його і що насильство поборюється насильством, а терор терором. Щойно тоді шляхом відбудови можна завести нові відносини“ (т. II стор. 507).

Для пояснення своїх антидинастичних і антиавстрійських поглядів, перебраних від Шенерера, Гітлер каже: „коли засоби правлячої влади загрожують життю нації, тоді повстання проти тієї влади стає обов'язком“. Тільки коли в Австрії німецька нація була загрожена у своєму житті?

В Австрії лише жмінка інтелігенції бунтувалася проти своєї держави і незаконно змагала до злуки з Німеччиною із протестантськими Гогенцолєрнами. Супроти цього чи ж не є злочинним лукавством¹⁾ проповідувати для оправдання зради стану такі думки: „Коли загрожує небезпека знищення нації, тоді счезає питання легальности, тоді, хоч би уряд тисячу разів послугувався т. зв. легальними засобами, мимо цього гін самозбереження гноблених — це найвище право до боротьби всякою зброєю“ (стр. 105).

„Національне право ломить державне право. Хто не готовий

¹⁾ Це вимагало би деяких застережень. *Ред. Дзв.*

і нездібний боротися за своє життя, на цього вічно справедливе Провидіння видає присуд смерті. Світ не існує для трусливих народів. Під впливом антинімецького парламенту й антинімецької династії в Австрії, німецький нарід був би загинув в Австрії (?). Габсбурги загрозили германізові (?) і тому всенімці стали поборювати династію й доказали найбільшу любов Батьківщини визволенням від обіймів тієї династії“ (стор. 106). „Шенерер добре бачив маразм габсбурської династії і коли би у Німеччині слухали його рад, не було би світової війни (!). Причиною боротьби всенівців з католицизмом став на думку Гітлера факт, що династія без скрупулів послуговувалася католицькими інституціями для гноблення німецького елементу в Німеччині, намагалася слов'янізувати Австрію чеськими парохами“ (стор. 119).

Німецьке духовенство не вміло боронити німецьких інтересів. Наче б то в Австрії існувало жорстоке насилування німецьких прав з боку католицького духовенства (стор. 119).

Гітлер особисто релігійно байдужий, числиться з почуванням населення і тому на його думку боротьба Шенерера з церквою для релігійного об'єднання німців у протистантизмі була головною причиною всенімецької програї в Австрії.

У 12. році життя вмер Гітлерові батько, а в 2 роки опісля мати. Він не скінчив навіть нижчих клас реальної школи. Без засобів до життя їде до Відня, щоби вчитися на архітекта. Тому, що не мав матури і не здав іспиту, мусів між 1903 і 1922 р. шукати прожитку в праці, спершу простого мулярського чи малярського робітника, пізніше жив з малювання образків та їх продажі. Кілька разів перериваний побут у Відні лишив нестерте тавро на світогляді Гітлера. Це були часи завзятої боротьби знаменитого бурмістра Відня Люегера з деструктивними впливами розпаношеного у Відні жидівства і марксизму, керманого жидівськими Адлерами, батьком і сином. Тоді домінуюче становище займав жидівський капіталізм з бароном Ротшільдом на чолі і жидівська преса з головним органом „Neue Freie Presse“. Австрійський Парлямент, т. зв. Державна Рада, була ареною крикливих і завзятих національних сварок, у яких всенімці і молодочехи грали першу скрипку. Все те впливало у рішаючий спосіб на молодого, дуже здібного хлопця.

Як звичайний робітник він стрічався з терористичною дисципліною соціалістів та їх жидівських провідників. Зійшовся віч-на-віч з нуждою робітничих мас, що до Відня збігалися з цілої Австрії, як огнища промислу. З огидю і погордою дивився на деморалізуючі впливи жидівських і нежидівських визискувачів нужди робітничих мас на віденських передмістях. Як голодний знання юнак, з очима, зверненими на зовнішнє і внутрішнє життя, свій власний світогляд створив не тільки з власних переживань, але з преси, з книжок, які вмів читати і вибирати не багато знання, але суть знання. Понад п'ятилітній побут Гітлера у Відні був для нього дійсним „Wilhelm Meisters Lehrjahre“. Тут він пізнав найслабші сторінки демократії і пар-

ляментаризму, що вироджувалися в охльократію; парламентарний хаос і арену авантюр. Нічого дивного, що повикидав ті інституції як пережитки зі свого режиму і заступив їх гаслом „sic volo, sic iubeo“ „Führer-a“, себто вожда. Тут у Відні Гітлер пізнав визиск робітничих мас з одного боку капіталістичним лібералізмом, а з другого несумлінністю жидівських соціалістичних проводирів. Звідти його непримирима боротьба з марксизмом і щойно зачата з капіталізмом. Люеґер став для Гітлера зразком поборювання деструктивних жидівських впливів. — Все, що добре у гітлеризмі — це вплив християнсько-суспільного руху у Відні. Всі його численні виступи у жидівській справі живцем зачерпнуті з християнсько-суспільної преси і літератури у Відні. Але Гітлер пішов у антисемітизмі дальше: „Антисемітизм Люеґера, на його думку, був тільки частинний, не расовий“. Можна було хрещенням покрити семітизм і у той спосіб задержати семітську отрую. І це була похибка християнських суспільників“ (стор. 132—133).

Католицька Церков і расизм.

На думку Церкви „расизм“ Гітлера — це головна хиба його доктрини, зачерпнутої із антихристиянських поглядів відродженого германського поганства. Вправді Гітлер противний істеричним вибрикам германського воданізму, але не менше свій расизм і погляди на арійців зачерпнув з божевільної манії великості, поширеної серед німецьких націоналістів під кличем: „Все мусить відродитися на німецькій основі“. Це клич, яким всенімці оправдували свою захланність і етнофагію. Як прихильник того гасла Гітлер величає арійську расу (стор. 317—324), а серед неї германську супроти менше вартних словян. Він приписує арійцям незгідно з правдою, що були творцями всіякої цивілізації і культури. Перед арійцями творили цивілізацію суберійці, тунанські сумерійці і семітські акади, арморити, вавилонці, хаміцько-семітські єгиптяни, а підстави греко-гелленської культури і цивілізації творили середземно-морські раси, творці кретенської культури, якої пам'ятники, сьогодні відкриті, викликають подив цілого світу. Але справжню духову культуру принесли світові щойно семітські визнавці Христа. Гітлер цього не хоче признати, не хотять цього признати і німецькі націоналісти і звідти їх ненависть до християнства, а особливо до Церкви.

Так само, як погляди про значіння арійської раси, кульгають його погляди на мішання, себто бастардування рас (стор. 311—324). Коли би його теорія справді була правильна — то найкращими представниками людства могли би бути браміни, кастово відмежовані від інших рас. Мішанина людей різної раси збільшує здібності нащадків. Доказом цього англійці, що свою силу завдячують схрещенню англо-сасів з валійськими кельтами, зо зроманізованими норманами, а пізніше з кельтійськими школами й ірляндцями. Отже расові погляди Гітлера — це утопія і недоцільні та смішні намагання творити чисту німецьку расу.

Де ж сьогодні можна найти чисту расу? Може у Німеччині, де стільки словянських, польських, литовських, французьких прізвищ говорить про походження родин, що носять ті прізвища. Хороблива манія творення чистої раси штовхнула Гітлера і його прихильників до злочинної стерилізації (стор. 279), слушно осуджуваної Церквою. Гітлер слушно кидає громи „на засоби здержуючі“ плодження дітей, так поширені особливо у Німеччині і Франції, — але закон про примусову стерилізацію — це просто поганське варварство, що штучно творило евнухів і намагається їх творити.

Перед світовою війною.

Весною 1912 р. Гітлер перенісся з віденського Вавилону ріжних народностей до Мюнхена, чисто німецького міста. На молоду людину, вражливу на красу ліній, красок і звуків, Мюнхен, головне вогнище німецького мистецтва, зробив велике враження. Хоч тяжкі були умови його існування, всією душею привязався до тих німецьких Атен, а роздумуючи, що Віттельсбахи зробили для прикраси міста, протиставить мюнхенські мистецькі пам'ятники модерним хмародерам, похотим на казарми. Майже трьохлітній побут перед світовою війною у Мюнхені тому також має епохальне значіння для нього, що у тих гарячкових передвоєнних літах скристалізувався його політичний світогляд. З Австрії Гітлер виніс передовсім всенімецьку ненависть до католицької династії Габсбургів за те, що не дозволила 10 мільонам австрійських німців так германізувати і гнобити 48 мільонів інших народностей, як це робили в себе прусаки з поляками в Познаньськiм, на Поморю і Шлеську. Що більше, він наче бачив у потрійнім союзі Німеччини з Австрією й Італією невдачу Німеччини вже перед світовою війною. Ніколи союз з Австрією й Італією не обіцював користей, коли ті держави ділив постійний антагонізм. Крім цього союз з Австрією, що вже розкладалася, і з Туреччиною, називано „хорою людиною“, мусіло збільшувати ворогів Німеччини, ласих на австрійську або турецьку спадщину. На думку Гітлера треба було опертися на Англію і в союзі з нею треба було вже у 1904 р., як це зробила Японія, кинутися на Росію та забрати їй стільки простору, щоби на цілі століття Німеччина зо своїм річним приростом 900.000 населення найшла досить землі на прохарчування. В такому впрочім дусі була вдержана ціла великанська всенімецька література, почавши від 1874 р. Розенберг, начальник пропаганди у Німеччині — це тільки континуатор від 60 літ проповідуваного „Drang nach Osten“, так само як відомий нині в Англії браншвайський учитель воєнних наук проф. Евальд Банзе, що в підручнику, призначенім для німецької університетської молоді п. з. „Wehrwissenschaft“, не тільки грозить Англії наїздом і втратою британської імперії, але будучі німецькі кордони визначає від гирла Сомми по Юрайські гори з анексією цілої північно-східної Франції, анектує Бельгію, німецькі кантони у Швайцарії, Польщу, Чехословаччину, Данію, Литву і т. д. Подібні

кордони визначувала біля 1890 р. брошура п. з. „Grossdeutschland im J. 1950“. Гітлер у цьому концерті всенімецької захланности стає тепер першим капельмайстром. Він говорить про 4 шляхи німецької політики з огляду на приріст населення. Для забезпечення собі будуччини у сучасних межах можна або іти слідом французів і обмежувати штучно приріст та виховувати слабину, або розділити юнкерські лятифундії і дати варстат праці приростові населення, що одначе нагадує комунізм і поширює шкідливий пацифізм, або треба дати приростові сприятливі умови життя у промислі й торгівлі, що одначе доводить до суперництва й зудару з Англією. Залишається тільки один шлях — здобувати нові простори на європейському континенті на Сході. Гітлер у жорстокий спосіб обосновує німецьке право здобувати нові землі на слабших сусідах і винищувати особливо менше вартні словянські народи (149). „Людяність — це мішанина глупоти, трусливості та вмовленої собі чванливості. Безоглядно переходить попри це і завжди перемагає інстинкт самозбереження. У вічній боротьбі людство стало велике, у вічному мирі гине“ (148-9). „Для німців гасло внутрішньої кольонізації шкідливе: воно поширює вигідний пацифізм та перешкоджає нам здобути те становище, що нам належиться; є воно життєвою konieczністю для Німеччини, бо всяка загранична політика була би у той спосіб спараліжована і будучність Німеччини занапашена. Мета німецького народу — стати паном нашої планети. Наш нарід не має майбутности без здобування собі нової землі і нових посіlostей“. „Коли би ми інакше робили, скоро станемо на кінці нашої землі і наших сил“ (149—150).

„Здобування нових земель — це konieczність на будуче, але не треба тих земель шукати в Камеруні, тільки в Європі. Треба собі холодно пояснити, що воно зовсім не лежить у волі Провидіння, щоби один народ отримав 50 разів більше землі як другий. Не вільно нам дозволити відвести себе від змагання до поширювання наших посіlostей з огляду на політичні кордони, бо важніші від тих кордонів є кордони вічного права. Коли наша земля справді має досить простору для прокормлення всіх, тоді хай нам дадуть потрібну до виживлення землю! Очевидно цього ніхто не зробить з доброї волі, але в цьому випадку право удержання самого себе здійснюється вимушенням і те, чого відмовляють по доброму, повинен собі забрати кулак“. „Коли би наші предки свої почини були робили залежними від подібної пацифічної глупоти, як нинішня теперішність, мали би ми сьогодні ледви $\frac{1}{3}$ нашого простору. Тільки мужній рішучості до боротьби за існування завдячуємо обі східні мархії, а тим самим велич і могутність нашої держави“ (стор. 152). Клясичним прикладом цього має бути повстання пруської сили, „що справді не повстала шляхом фінансових операцій чи торговельних інтересів, але завдяки світлому геройству і неустрашимій вояцькій відвазі“ (стор. 69). Такий світогляд створив собі нинішний канцлер Німеччини Мюнхені в 1912—14 рр. і каже, що вже тоді передбачував при-

чину невдачі у союзі з Австрією, в торговельному антагонізмі супроти Англії і врешті у марксизмі, що розкладає німецьку націю.

Гітлер не обвинувачує німецького уряду за викликання світової війни. Згідно з правдою Гітлер твердить, що війни бажав цілий німецький нарід і її йому не накинули. Хто від 1874 р. сіяв безупинно всенімецький вітер, той врешті мусів стягнути на себе всенімецьку бурю. Аджеж завдяки віддавна веденій німецькій пропаганді відразу зголосилося 2 мільйони німецьких добровольців, а сам Гітлер навколішках дякував за цю війну (стор. 167). Всі розуміли, що у тій війні не йде про Сербію або Австрію, але — на думку Гітлера — про існування німецького народу, а в дійсності йшло німецькому імперіялізмові про панування над світом під гаслом „Deutschland über alles“.

При цьому всему вдаряє завзята ненависть Гітлера до словян. Він заявляє, що вже у програній війні Росії з Японією у 1904 р. бачив невдачу австрійських словян, а на вістку про вбивство у Сараєві радів, що Франц Фердинанд, найбільший приятель словян, погіб від словянської кулі (стор. 174).

Світова війна і початки політичної кар'єри.

З вибухом світової війни Гітлер іде добровольцем до баварського війська і цілу кампанію перебув в багнах над Соммою або у шпиталях на лічені рани і затроєння газом. По війні вертає до Мюнхена, де спершу ситуацію і владу опанували найбільш крайні соціалістичні елементи з Куртом Айснером на чолі. Проти цього правління виступили військові круги, а побачивши у 30-літньому Гітлері здібного агітатора, поручили йому освітню діяльність спершу серед війська, а опісля серед робітників. В той спосіб почав свою політичну кар'єру як здекларований націоналіст і був переслідований з боку правлячих у перших місяцях 1919 р. у Мюнхені, комуністичних Рад. Дня 27. IV 1919 хотіли його навіть арештувати, але він крісом відігнав 3 висланців комуни. По упадку комуністичного правління Гітлер дістав наказ брати участь у курсах громадянської науки, призначеної для вояків. Перекопаний, що головною причиною заломання Німеччини була падолиста зрада соціалістів і центрівців, Гітлер створив нову партію з національно-соціалістичною програмою під впливом економічних викладів Готфрида Федерера про необхідність зломання довжничого ярма у сумі 100 мільярдів марок, накиненого Німеччині Антантою при допомозі міжнароднього капіталу. Той міжнародній капітал — на думку Федерера, яку приймає за свою і Гітлер — був головним спричинником світової війни, а після закінчення тієї війни робив все, щоби мир перемінити у пекло“ (стор. 233). „Боротьба з міжнароднім позичковим капіталом стала одною з найважливіших точок програми національно-соціалістичної партії“. За що йде боротьба в Німеччині?“ — питає патетично Гітлер і відповідає: за забезпечення та існування нашої раси і нашого народу, за виживлення його дітей, за втримання чистої крові, за свободу і самостійність нашої батьківщини, щоби наш нарід дозрів

до сповнення визначеної йому Творцем нашого всесвіту місії" (стор. 234), ц. зн. місії підбою цілого світу, бо „Am Deutschen Wesen muss alles genesen“. Серед таких викладів і дискусій дозріває агітаторський змісл Гітлера. Він починає активно виступати на зборах, а дуже зручною і сильною полемікою з оборонцями жидів здобуває собі величезний вплив серед мюнхенського війська, а навіть ступінь освітнього поручника.

Публичні виступи Гітлера звернули на нього увагу дрібної групи, що тоді щойно організувалася, німецько-робітничої партії „Deutsche Arbeiterpartei“. Вона його прийняла без його відома як свойого члена, тому, що відповідно виступив проти якогось баварського сепаратиста, що поборював злуку з Прусією. Отже Гітлер прийшов на збори тієї партії і найшов там ледви кількох членів. Його прийняли як 7-го з черги. У партійній касі було 7·50 марок. Партія не мала ані програми, ані легітимацій для членів, ані печатки. Тому що Гітлер хотів створити власну партію для поширювання власного національно-соціалістичного світогляду, скористав з прийняття до тієї малої групи і розпочав велику справу зорганізування німецької нації в одній партії (стор. 236—241).

Правда і брехня.

Читачеві нелегко побороти всі довгі міркування Гітлера на тему заломання Німеччини у війні і по війні. Він намагається приєднати німецького хлопа і робітника для своєї всенімецької євангелії. Це дійсна мішанина правди і брехні, наївності й облуди „ad captandam benevolentiam“ німецької гордості і захланности. Нпр. головними винуватцями війни й упадку Німеччини були жида, а особливо „жидівська преса, що кожную правду перехрещувала“ (стор. 253). Як її перехрещувала, доказує, на думку Гітлера, факт, „що проповідувала перед війною пацифізм тоді, коли інший світ готовився, щоб вдусити Німеччину“ (262). Та жидівська преса, в марксівських чи демократичних органах розтрубіла в світі „брехню“ (!) про німецький мілітаризм, в тім часі, коли одночасно „соціалістичні і демократичні сторонництва в парламенті перешкоджали потрібному вишколенню німецької збройної сили“ і тому вислано міліони неприготованої молоді в фляндрійські багна на смерть (298). Слушно осуджує Гітлер розпусту й обачаєву гниль у Німеччині, але чи його божевільний расизм і стерилізація не є рівним злом? (стор. 272). Багато світла на ніби то симпатії Гітлера до католицизму дає таке речення: „Немалу вину у витворенні наших сумних релігійних відносин поносять ті, що релігійні погляди злучують з чисто світськими справами і через те викликають непотрібний конфлікт з стислим знанням. В тім випадку після тяжкої боротьби переможе знання, а віра в очах простолюддя, потерпить велику шкоду“ (!) (стор. 294). Хіба ж це не облудний жест вільнодумця, що ніби то виступає в обороні віри простолюддя а одночасно проповідує, що у боротьбі з т. зв. стислим знанням, релігія боронить справи вже заздалегідь пропашої. Правильно каже Гітлер, що найбільші шкідники релігійности —

це ті, що релігії вживають як політичного засобу (стор. 294).

Хіба цього не стверджує на цілій лінії націоналізм, що облудно заявляє свою правовірність для зеднання мас, а одночасно у прилюдному житті підкопує підвалини християнської віри й етики? Хіба Гітлер і його прихильники не такі самі фарисеї супроти християнства і Церкви, тільки у більшім ступні, як націоналісти інших народів, коли своїми святоборчими засадами і поглядами бють наче тараном у Церков і науку Христа, а визнаєвців тієї науки переслідують? Листопад 1918 р. був на думку Гітлера зрадою власного краю з боку соціалістів і центрівців, і тому відродження могло принести тільки пробудження національного духа. Лише знаціоналізовані маси творять непобориму силу і до знаціоналізованя тих мас своєю доктриною змагав Гітлер.

Можна цю доктрину як шкідливу осуджувати, але треба признати Гітлерові, що він геніяльний агітатор і рівно геніяльний організатор, та що завдяки цьому впродовж одного року опанував цілий Мюнхен, що від 1887 р. находився під виключним майже впливом соціалізму. Довершив цього не тільки своєю вимовою, що пориває німецьке простолуддя для націоналістичних ідеалів, але і геніяльною охоронною організацією т. зв. „Schutzabteilung“, зложеною зі самих бувших військових рішучих людей, сфанатизованих до боротьби з комуністами і соціалістами. По кількох зборах у 1919 р., де противників проганяли кулаком, києм або палицею, партія Гітлера скоро зросла до таких розмірів, що у 1920 р. найбільші мюнхенські льокалі не могли помістити... прихильників, що більше, на соціалістичних зборах тисячі робітників переходили на сторону Гітлера. В той спосіб до 1923 р. цілий Мюнхен був у руках „вожда—фірера“, який, хоч зразу замкнений в тюрмі, мусів дивитися на розв'язання своєї партії, а випущений по році зумів на зразок Мюнхена опанувати цілу Німеччину і з поміччю 400.000 S. A. штурмовиків увести в неї соціяльний комунізм, опанувати католицький центр і пруських юнкрів націоналістів, мілітаристів і промисловців.

Гітлер і всенімецький націоналізм.

Сповідь Гітлера не належить до притягаючих книжок. Його філософічно-політичні міркування на тему нпр. „Нація і раса“ або „Світогляд і партія“ або „Держава“ чи „Державна принадлежність і громадянин держави“ і т. д. зовсім легко не читаються. Отже чому та книжка з не дуже приступним змістом в короткому часі появилася в 23 виданнях і 1,040.000 примірниках? Може тільки завдяки свобідному і досить оригінальному стилеві, може просто завдяки поширенню і перемозі гітлеризму в Німеччині? Мабудь один або другий з названих тут моментів причинився до виімкової популярности тієї книжки. Одначе вони не вистарчають для пояснення, що вона стала сьгодні наче новою євангелією для нинішних німців.

Доктрина Гітлера це ніщо іншого як нове, до повоеєнних відносин пристосоване видання пангерманізму Шенерера, що

від 1874 захоплював німецький світ і штовхав його до здобуття панування над світом. Війну за те панування приготували і викликали самі; замість перемоги прийшла невдача. Блудний націоналізм всенімців цього не міг збагнути і до нині не хоче і не може. Скомпромітований хвилево невдачею, мусів зійти на задний плян, а владу вхопив соціалізм і центр. Слабе соціалістично-центрове правління, уступливе супроти побідної антанти й приневолене числитися з націоналістичною опозицією, нікого не доволити і стало причиною напрасної націоналістичної реакції. На чоло тієї реакції вибився Гітлер саме тому, що вийшов зі всенімецького австрійського націоналізму, що найменше числився з реальним життям і через те був ще більше крикливий і перенятий націоналістичним максималізмом. Гітлер, завдяки своїм агітаторським здібностям, висунувся на провідника націоналістичної реакції зо всіма її утопіями, хибами, аспіраціями і жорстоким насильством. Признати дійсних винувників німецького упадку — це значило би осудити власну дотеперішню діяльність і власну програму. Треба було шукати жертвенного козла невдачі. Тим козлом жертвеним при всіх невдачах впродовж віків був завсіди жид. Отже коли Гітлер головно на жидів скинув вину за невдачу, на жидівський міжнародний капіталізм, на жидівський марксизм, найшов відразу загальне признание, хоч тільки у деякій мірі обосноване. Не важко думати, що сказати про такі закиди, наче жиди роздули ненависть між католиками баварцями і протестантськими прусаками (стр. 623), або, що антагонізм між католицизмом — це наслідок головно жидівської роботи.

Критика всего і всіх.

Не малу популярність придбала книжка „Mein Kampf“ злобною критикою всего і всіх. Багато закидає вона цісарському урядові в X. розділі про причини заломання (стр. 245—311), а вже просто пиниться на провідників революції з р. 1918, соціалістів і центрівців, глумиться над трусливістю німецької буржуазії, урядників і міністрів. Виходячи з засади „щоби не вішати малих злодіїв у тій цілі, щоби безкарно пустити-великих“, бажав би Гітлер на будуче встановити німецько-націоналістичний трибунал, який засудив би на смерть 10.000 листопадових злочинців, ц. є. творців республіки і ваймарської конституції як національних зрадників“ (стор. 611). „При нищенні т. зв. зрадників вітчини смішно і нельогічно позбавляти життя—чуру, що псує нпр. армату, а одночасно тримати на найвищих становищах каналії, що продали цілу державу, мають на совісті даремну жертву 2 мільонів убитих і відповідають за цілі мільони інвалідів, а одначе при тім всім з цілим спокоєм роблять знамениті республіканські інтереси“ (стор. 610). Політики побідної революції соціалістично-центрової стали шкідниками німецької нації і під оглядом заграничної політики. Коли загранична політика перед війною недописувала через хибно заключувані союзи, то повоєнна загранична політика кульгала задля недостачі доброї волі (стор. 684). „Респу-

бликанські політики не мали інтету у відбудові батьківщини й у спротиві інтернаціоналізації німецької господарки, а тимчасом не можна піднести народу без його знаціоналізування“ (стор. 685).

Нічого дивного, що німецькі маси, хорі вже від 60 літ, під впливом такої агітації на націоналістичний шал, прокинулися наново, відкинули від себе геть всі міжнародні нальоти і принесли нечуваний успіх апостолові скріпленого пангерманізму: — Гітлер став канцлером, а радше диктатором цілком об'єднаної Німеччини.

Політичний заповіт Гітлера.

Одначе найважливіша частина його сповіді — останні розділи цієї книжки, присвячені заграничній політиці гітлерівської Німеччини. Це не тільки цікаве, але дуже цікаве і навіть грізне мemento для цілої Європи, а особливо всіх сусідів Німеччини. Коли перед війною — на думку Гітлера — завдання заграничної політики німецької великодержавности було за безпечити проживлення нашого народу і його дітей, то після війни остає та сама історія — майбутня ціль з підготовкою сил для здобуття великодержавної сили для втримання і виживлення нашої нації — на будуче. Іншими словами, мета зовнішньої німецької політики — це підготовка до визволення на будуче (стор. 687). Питання відзискання втрачених територій держави є у першій лінії питанням відзискання давньої могутности у рідному краю, супроти чого інтереси відірваних земель чи провінцій мусять зійти на другий плян. Відзискання втрачених провінцій відбувається не на бажання гноблених, але засобами насильства самостійного державного материка. Завойовані краї вертають до вітчизни не через вогняні протести, але завдяки мечові, готовому до боротьби. Кування цього меча — це завдання внутрішньої політики, переведення знову тієї ковальської роботи залежить від вишукування товариша зброї, а це є завданням заграничної політики“ (стор. 688—9) „Товаришами зброї, ц. є союзниками у майбутній ревіндикаційній війні, зверненій головно проти Франції, можуть бути тільки Англія й Італія“. „В дійсності Англія не бажає собі великодержавного становища Німеччини, але німці не змагаються за те становище, вони змагаються за життя своєї вітчизни, за об'єднання своєї нації і за насущний хліб для своїх дітей“ (стор. 699). Гітлер додає, що „мілітарна перевага Франції надто сильно натискає на серце світової британської потуги, а Італія не бажає собі переваги Франції в Європі, отже й Англія й Італія в основі не противляться інтересам Німеччини“ (стор. 700) „Франція — це грабіжник, а інші беруть участь у французьких грабіжницьких виправах супроти плаксивих протестів наших націоналістів“ буржуйської породи (стор. 701). „Німеччина, без уваги на світову війну, яку вела з цілим світом, не є світовою потугою. Супроти Англії, Росії, Китаю, Зєд. Держав і Франції має за малу територію. У Франції повстає мулятова раса муринських бастардів. Німеччина не вживала у своїх війнах муринів (стор. 730). Німеччина

мусить шукати нових земель для своєї будучности як представниця найшляхетнішої раси на тій землі і на тім спирається національна місія соціалізму, щоби плекати не тільки шляхетні коні, шляхетні пси, але і людей (стор. 732).

„Границі з 1914 р. не дадуть німецькій нації сатисфакції, ані не забезпечать її будучности й ізза тих границь не варто проливати крови (стор. 738). Мусимо для нашої нації здобути стільки землі, щоби на будуче шляхом кольонізації німецька нація завсіди мала забезпечене джерело проживлення. Увага на кривду других не повинна відігравати ніякої ролі. Не існує право посідання землі. Землю здобувається. Тільки у силі завойовників існує право. Границі держав творять люди і люди їх змінюють. Факт, що якийсь нарід має безмірні простори, не є ніяким правним титулом до вічного пошанування — він свідчить найбільше про силу завойовників і слабість покривджених, (стор. 740). „Необхідність остаточної війни з Францією всі признаємо, це одначе не вичерпує завдань нашої заграничної політики. Але без поширення нашої території як простору до виживлення народу, наша політика не малаби глузду“. Розв'язки цього питання треба шукати не в придбанні кольоніальних просторів. В придбанні просторів злучених з рідною землею, щоби шляхом її кольонізації нашими осадниками поширену територію зробити підвалиною нашої будучої сили“ (стор. 741). „Національно-соціалістичний рух не є оборонцем інших народів. Не хочемо бути охоронною поліцією для малих, бідних народів, але тільки вояками нашого власного. Право до здобування нових земель може стати обовязком тоді, коли без поширення території великий нарід був би присуджений на знищення, а собливо, коли йде про германський материк всіякого життя, що на нинішньому світі носить культурне тавро. Отже для Німеччини стати світовою могутністю — це конечність (стор. 742). Тому ми націонал-соціалісти перечеркуємо політику передвоєнних часів і звідти починаємо наново, де її перед б стол. закінчили. Задержимо відвічний похід на Захід і Південь і звернемо нашу увагу на Схід. Нарешті кінчимо з нашою торговельною та кольоніальною політикою і переходимо до аграрної політики шляхом здобування нової землі на Росії і державах, що її окружують. Доля дає нам вказівку завдяки більшовизмові, що знищив російську інтелігенцію — опору російської державности“ (стор. 742). „Росію створив не маловартісний елемент словянський, але державно-творчий елемент германський. Він згодом вижився і Росією заволодів жид, неспосібний до організації, але до розкладу. Росія як жидівська держава стоїть на передодні упадку, а нам націонал-соціалістам доля визначила місію здобути мечем російські простори й опанувати їх німецьким „плугом“ (стор. 743). Опозиція проти імперіалістичної політики на Сході покликуюється на Бісмарка“ (стор. 745). „Одначе дурна була політика, що займалася завойованими народами як Єгипет, Індія і Туреччина“ (стор. 746). „Чому сьогодні неможливий союз Німеччини з Росією? Російський біль-

шовизм — це спроба жидівства ХХ стол. запанувати над світом. Тому боротьба проти жидівської більшовизації світу вимагає отвертого становища супроти Східної Росії. Таж не можна проганяти чорта бельзубом“ (стор. 751—2).

А ось політичний заповіт Гітлера: „Недопустить, наказує він, до повстання двох потуг на європейському континенті“. Добачуйте у кожному змаганні до зорганізованню другої мілітарної потуги над границею Німеччини, а хоч би тільки у формі сотворення держави, спосібної до витворення мілітарної потуги — удар на Німеччину і добачуйте у тім не тільки право, але й обовязок перешкодити в створенні такої держави, хоч би збройною силою або, коли би вона вже повсталала, мусите змагати до розбиття її всіми силами“. „Подбайте про те, щоби сила німецької нації найшла підставу не у кольоніях, але на землі рідної Європи. Не вважайте Німеччини зовсім забезпеченою, доки вона не зможе дати на сотні літ нащадкам нашої нації на власність шмат землі і ріллі. Не забувайте ніколи, що найбільше право на тій землі — це право посідання власної землі, яку хочеться власними силами обробряти і що найбільша жертва — це кров, пролита за здобуття тієї землі“ (стор. 755). Знищення Франції і заволодіння величезними просторами на Сході коштом Польщі і Росії це основна програма гітлерівської політики“ (стор. 757). „Щонебудь нам небо призначує — кінчить Гітлер політичний тестамент (стор. 758), повинні нас пізнати по шоломі, спущеним до бою“.

Новітнє поганство.

Міркування Гітлера стоять на наскрізь поганському ґрунті, на такому самому ґрунті, на якому стояла стара Рома, що вважала себе управненою до завоювання всего старинного світу.

На щастя від поверх 1½ тисячі літ живемо в Європі і в християнській ері. На жаль признаємо, що у тій християнській Європі поганський дух від часу до часу гордо підводить голову і кривавими шляхами значить свої походи. Одначе скільки разів насильством і мечем намагався опанувати Європу, стільки разів впавав переможений на арені історії. Світопоборні затії Гогенштавфів скінчилися смертю їх нащадка під топором ката. Людвик XIV боровся з цілою Європою за перевагу в Європі, а підірвав тільки могутність Франції і трон своєї династії. Воєнний геній Наполеона перемагав від Еспанії до Москви і з зломаними крилами, в полоні, скінчив свій лет світовладний на острові св. Олени. По успіхах Бісмарка всенімецький дух по 40-літній пропаганді зірвався до завоювання світу і довів Німеччину над Марну! Надіється слід, що сьогодні відновлені у гітлеризмі світопоборні німецькі затії обернуться таксамо в ніщо, тим більше, що Захід і Схід Європи, остережені імперіялістичними заявами Гітлера найдуть досить сил для відпору, щоби покласти кінець праву Бреннуса, спертому на вістрі меча.

